

David Bole:
Spreminjanje prometne rabe zemljišč v Sloveniji
Georitem 25

Ljubljana 2015: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 74 strani, 33 slik, 9 preglednic, ISBN 978-961-254-769-1

»Spreminjanje prometne rabe zemljišč v Sloveniji« je nova znanstvena monografija v knjižni zbirki Georitem. V njej se odražata vsebini dveh področij, ki sta vsako zase že tradicionalno prisotni v slovenski geografiji, vendar pa njun preplet do sedaj celostno še ni bil preučen. Na ta način monografija ni samo novost v slovenski raziskovalni srenji, temveč predstavlja pomemben znanstveni prispevek tudi širše. Namen knjige je predstaviti prometno rabo zemljišč kot pomembnega gradnika prostora. Glavni cilj je dognati neposredne učinke, torej ugotoviti, kakšen delež ima prometna raba v Sloveniji in še posebej v različnih tipih (sub)urbaniziranih naselij ter posameznih mestnih soseskah. Drugi cilj je predstaviti osnovne družbeno-gospodarske prvine in razloge rasti ter spreminjanja prometne rabe zemljišč.

Avtor je na podlagi naprednih analiz prostorskih podatkov in s pomočjo geografskih informacijskih sistemov ugotovil, da načini mobilnosti prebivalstva vplivajo na prometno rabo zemljišč in s tem oblikujejo prostor, v katerem živimo. Po podatkih zemljiškega katastra prometna raba v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh pozidanih zemljišč, njen obseg pa v zadnjem desetletju narašča, a počasneje kot ostala pozidana raba, kar morda nakazuje na večjo racionalnost poselitve v Sloveniji. Analiza prometne rabe na državni ravni kaže na območja, ki najbolj pridobivajo prometno rabo. To so območja z novo prometno infrastrukturo (ceste, železnice), pa tudi turistična ter nekatera (sub)urbanizirana območja. Rezultati kažejo, da so lokalne politične in načrtovalske odločitve zelo pomemben dejavnik rasti prometne rabe v slovenskih mestih. Analiza suburbaniziranih naselij v bližini Ljubljane in Maribora potrjuje tezo, da so novejši, suburbanizirani deli naselij bolj obremenjeni s prometno rabo, zlasti avtomobilsko. Suburbanizirani deli naselij imajo precej več prometne rabe od starejših vaških jeder.

Analiza mestnih sosesk kaže, da starejše blokovne soseske niso bile grajene za uporabo avtomobila, temveč javnega, kolesarskega in peš prometa. Z avtomobilizacijo so se pojavile garaže in parkirišča, običajno zgrajena med bloki na zelenicah ali skupnih dvoriščih. Novejša gradnja se prilagaja minimalnemu parkirnemu standardu, kar se izkazuje tudi pri analizi prometne rabe nekaterih novejših blokovnih sosesk. Problem ni le velika površina namenjena avtomobilu, temveč odsotnost bolj trajnostnih prometnih rešitev oziroma zapostavljenost atraktivne kolesarske infrastrukture in pešpoti. Zaradi širjenja prometne rabe, namenjene motoriziranemu prometu, je avtor ocenil odnos prebivalcev do avtomobilov in skušal določiti širše razloge za ta pojav. Ugotovil je, da so prebivalci okoljsko osveščeni v teoriji, a se to ne prenaša v prakso, saj opremljenost lastnega bivališča z avtomobilsko infrastrukturo vrednotijo višje od ostalih dejavnikov. Avtomobilizacijo je skušal razložiti z ekonomskimi, družbenimi in političnimi razlogi.

Knjiga predstavlja pomemben prispevek za vse, ki se v prvi vrsti ukvarjajo s prometno geografijo in prostorskim načrtovanjem. Rezultati so neposredno uporabni za spodbujanje trajnostne mobilnosti, načrtovanja bolj kakovostnega bivalnega okolja in zgoščene gradnje. Visoka raven znanstvene odličnosti služi kot dobra iztočnica za nadaljnja znanstvena raziskovanja, preprost in razumljiv jezik pa jo dela uporabno, primerno in zanimivo tudi za druge deležnike, kot so politični odločevalci, učitelji in ljubitelji geografije.

Jani Kozina

Peter Kumer, Jerneja Milost:

Irska

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana 2015: Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC, 185 strani, ISBN 978-961-254-744-8

